

LUKU II – Varhaiset korkeakulttuurit

HAMMURABIN LAKI

Lait kertovat paljon ihmisistä ja yhteiskunnasta. Niiden perusteella voi tehdä päätelmiä siitä, mitä eri aikakausien ihmiset ovat pitäneet tärkeänä, mitä rikollisena ja rangaistavana.

Tutki seuraavaa Hammurabin laista kertovaa tekstiä ja lain katkelmia. Tee niiden perusteella päätelmiä Hammurabin ajan babylonialaisesta yhteiskunnasta. Tarkastele ainakin

- a) elinkeinoja – mitä elinkeinoja oli ja miten niitä säädeltiin
- b) naisten ja lasten asemaa
- c) rangaistuskäytäntöjä.
- d) Vertaa lainsäädännön yhtäläisyyksiä ja eroja nykyeurooppalaiseen lakiin.

Hammurabin laki on vanhin tunnettu kirjoitettu lakikokoelma. Lait kokosi Babylonian kuningas Hammurabi, joka hallitsi vuosina 1729–1750 eKr. Laki jakautuu 282 pykälään.

Laki käsittelee virkamiesten velvollisuuksia, maanviljelystä ja karjanhoitoa, kauppaa ja velkasuhteita, avioliittoa, vaimon ja lasten oikeuksia, omaisuudensuojaa, rikoksia, vuokria, hintoja, palkkoja ja sakkoja.

Laki oli ankara, mutta ei hyväksynyt vahvemman mielivaltaa. Kuolemaan ei saanut tuomita ketään ilman rehellistä oikeudenkäyntiä.

Tyypillisiä rangaistusta vaativia rikoksia Hammurabin laissa olivat kaksinnaiminen, insesti, pelkuruus sodassa, ihmisryöstö, varkaus, vääreennös, väärä todistus ja virka-aseman väärinkäyttö.

HAMMURABIN LAIN PYKÄLIÄ

- Jos joku on varastanut härän tai lampaan tai aasin tai sian tai laivan, jos se on jumalan tai palatsin (omaisuutta) maksakoon 30-kertaisesti, jos se on vapaan omaisuutta korvatkoon sen 20-kertaiseksi, jos se on puolivapaan, korvatkoon sen 10-kertaisesti; jos varkaalla ei ole millä maksaa, surmattakoon hänet.
- Jos joku on osoittanut sormellaan entum-papitarta tai toisen vaimoa eikä näytä epäluulojaan toteen, niin vietäköön ko. henkilö tuomarin eteen ja ajettakoon puolet päästä paljaaksi.
- Jos luotonantaja on antanut viljaa tai hopeaa lainaksi korkoa vastaan ja lainatessaan antanut hopeaa pienen kivipunnuksen ja viljaa pienen mitan mukaan, mutta ottaessaan koron on ottanut hopean suuren kivipunnuksen ja viljaa suuren mitan mukaan, niin ko. luotonantaja menettäköön kaiken lainaamansa.
- Jos joku on ollut laiska vahvistamaan peltonsa patoa eikä ole vahvistanut patoan ja häneen patoonsa repeytyy repeämä ja aiheuttaa veden ryöstäytymisen vainioille, niin se, jonka patoon repeämä repeytyi, korvatkoon tuhoutuneen viljan.
- Jos hän ei pysty viljaa korvaamaan, niin myytäköön hänet itsensä ja hänen omaisuutensa ja maanviljelijät, joiden viljan vesi vei, jakakoot varat.
- Jos vaimo ei huolehdi talosta, juoksentelee ulkona, hävittää taloan ja laiminlyö miestänsä, niin vaimo hukutettakoon.
- Jos jonkun vaimo on murhauttanut miehensä toisen miehen takia, niin vaimo seivästettäköön.
- Jos joku, joka on tuonut appensa taloon lahjan ja antanut morsiusrahan, katselee toista tyttöä ja sanoo apelleen »en nai tytärtäsi», niin tytön isä pitäköön kaiken, mitä hänelle on tuotu.
- Jos joku riidassa lyö toista ja aiheuttaa hänelle haavan, niin ko. henkilö vannokoon: »tahallaan en lyönyt» ja suorittakoon lääkärinmaksut.
- Jos lääkäri leikkausveitsellään leikkaa toiselle syvän haavan ja tappaa hänet, hakattakoon lääkäriltä kädet poikki.
- Jos rakennusmestari rakentaa talon ja talo luhistuu ja surmaa isännän, tapettakoon rakennusmestari.
- Jos talo luhistuessaan surmaa isännän pojan, tapettakoon siltä rakennusmestarilta poika. Jos talo surmaa isännän orjan, antakoon rakennusmestari hänelle toisen orjan sijaan.
- Jos poika lyö isäänsä, hakattakoon pojalta kädet poikki.

- Jos joku turmelee toiselta silmän, turmeltakoon häneltä silmä.
- Jos kapakoitsijatar ei ota vastaan viljaa juovutusjuoman hintana, vaan ottaa hopeaa suuren kivipunnuksen mukaan tai saattaa juovutusjuoman arvon pienemmäksi kuin viljan arvon, niin ko. kapakoitsijatar todistettakoon vikapääksi ja heitettäköön veteen ja hukutettakoon.

